

ÖĞRETMEN ADAYLARININ YABANCILAŞMA DÜZEYLERİNE FAKÜLTE YAŞAM NİTELİĞİNİN ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Okt. Savaş Aydın
İnönü Üniversitesi
savasaydin44@hotmail.com

Öğr. Gör. Hüseyin Akar
Kilis 7 Aralık Üniversitesi
huseyinakar@kilis.edu.tr

Özet

Bu araştırmanın amacı, öğretmen adaylarının eğitim gördükleri fakülteye yabancılaşmalarına fakülte yaşam niteliğinin etkisini incelemektir. Araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır(Karasar, 2000). Araştırmanın çalışma grubunu 2013-2014 eğitim-öğretim yılında İnönü üniversitesi eğitim fakültesinde çeşitli bölümlerde öğrenim gören 411 3.sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Veri toplamada araştırmacı tarafından geliştirilmiş olan kişisel bilgi formu, Epstein ve McPartland (1976) tarafından geliştirilen ve Çokluk- Bökeoğlu ve Yılmaz (2006) tarafından Türkçeye uyarlaması yapılan Fakülte Yaşamının Niteliği Ölçeği ile Sanberk (2003) tarafından geliştirilen ve Erimez (2012) tarafından Türkçeye uyarlaması yapılan Öğrenci Yabancılaşma Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde aritmetik ortalama, standart sapma, frekans, regresyon ve adım adım regresyon yöntemleri kullanılmıştır. Verilerin analizi sonucunda, öğretmen adaylarının orta düzeyde yabancılaşma yaşadıkları, fakülte yaşam niteliğine ilişkin görüşlerinin de orta düzeyde olduğu sonucu elde edilmiştir. Ayrıca Fakülte yaşam niteliğinin öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri fakülteye yabancılaşma düzeyini % 25 oranında açıkladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Yabancılaşma, Öğretmen adayı, Fakülte yaşam niteliği.

INVESTIGATION OF THE EFFECT OF QUALITY OF FACULTY LIFE ON ALIENATION LEVELS OF TEACHER CANDIDATES

Abstract

The purpose of this study is to investigate the effect of quality of faculty life on alienation of teacher candidates to their faculty. Relational screening model was used in the research. (Karasar, 2000).The participant group of the research was composed of 411 3rd year students studying at various departments in education faculty in the 2013-2014 academic year at İnönü University. In data collection, Personal Information Form that was developed by the researchers, Quality of Faculty Life Scale developed by Epstein and McPartland (1976) and adapted by Çokluk- Bökeoğlu and Yılmaz (2006) into Turkish and Student Alienation Scale developed by Sanberk (2003) and adapted by Erimez (2012) into Turkish were used. In data analysis, arithmetic mean, standard deviation, frequency, regression and stepwise regression methods were used. As a result of data analysis, it was obtained that the teacher candidates experienced medium level alienation and their ideas concerning quality of faculty life were at medium level. Furthermore, it was concluded that quality of faculty life explained alienation of teacher candidates at the rate of % 25.

Key Words: Alienation, Teacher Candidate, Quality of Faculty Life.

GİRİŞ

Günümüz koşullarında, kültürel, toplumsal, teknolojik değişim ve gelişimler hız kazanmaktadır. Yaşanan bu değişim ve gelişimlerin olumlu yönleri her ne kadar çok olsa da, bireylerde bir takım olumsuzluklara yol açtığı da bir gerçektir. Bu sorunlardan biri de şüphesiz bireyin yaşadığı yabancılaşmadır. Yabancılaşma olgusu, çağımızda ortaya çıkan bir durum değildir. Bu kavram oldukça uzun ve eski bir geçmişe dayanmaktadır (Seeman, 1991; 291). Hegel ile başlayan ve daha sonra Feuerbach, Marks ve Seeman gibi pek çok felsefe ve bilim insanının üzerinde durduğu yabancılaşma kavramı(Mann, 2001), günlük hayatta, bilimde ve felsefede çok farklı anlamlar bulmuştur. Günlük hayatta, yabancılaşma, toplumdaki ya da bireyin çevresindeki insanlardan uzaklaşmasını ifade ederken; psikiyatride, yabancılaşma normalden sapmadır. Modern psikoloji ve sosyolojide ise, yabancılaşma, bireyin çevresinden, toplumdaki, diğer insanlardan, doğadan ya da kendinden uzaklaşması anlamında kullanılmaktadır (Petrovic, 1972;76-77).

Birçok düşünür ve araştırmacı tarafından değişik biçimlerde tanımlanmış olan yabancılaşma kavramı; kişinin duygularından, isteklerinden, inançlarından ve enerjisinden uzaklaşması (Horney, 1950), bireylerin bir gruptan, toplumsal kurumdan, değerlerden veya örgütten uzaklaşması (Finifter, 1972), bireyin toplumsal, kültürel ve doğal çevresine olan uyumunun azalması (Kongar, 1979), insanın kendisine, topluma ve çevresine karşı soyutlanması (Bayhan, 1995), bireylerin birbirinden ya da belirli bir ortam veya süreçten uzaklaşmaları (Marshall, 1999), toplum ve kültüre karşı bireydeki kayıtsızlık ve ilgisizlik hissi ya da bireylerin kendilerinden ve diğerlerinden uzaklaşması veya ayrılması (Bademci, 2001), kişinin ait olması ya da katılmış olması gereken grup veya aktiviteden izole olma durumu ya da tecrübesi (Mann, 2001), insanın kendinden, ürettiği üründen, yaşadığı doğal, toplumsal, psikolojik ve kültürel çevresinden uzaklaşarak ama onların egemenliği ve belirleyiciliği altında yaşamını sürdürmesi (Yılmaz ve Sarpkaya, 2009) şeklinde tanımlanmaktadır.

Eğitim, yabancılaşmanın en çok etkilediği alanlardan biridir. Özellikle ortaöğretim ve yükseköğretimde yabancılaşma daha belirgindir (Tezcan, 1997).Yabancılaşmanın bir formu olan eğitimde yabancılaşma olgusu, öğrencileri doğrudan etkileyen bir sorundur. Öğrencilerin öğrenme ile ilgili süreçlerden soğuması, uzaklaşması, bu süreçlerin giderek bireylere anlamsız gelmesi sonucunda öğrenme sürecine duyulan ilginin azalması, eğitimin giderek sıkıcı ve zevksiz bir etkinlik haline gelmesi ile sonuçlanır. Bunların yanı sıra, eğitimde yabancılaşma aynı zamanda öğrencilerin okulda dışlandığını, ayrıma tabi tutulduğunu düşünmesi ve öncelikle de okula ve daha sonra kendisine yabancılaşma hissetmesine sebep olacaktır (Eryılmaz ve Burgaz, 2011).

Brown, Higgins ve Paulsen (2003)'e göre, eğitim gördükleri eğitim kurumuna yabancılaşan öğrenciler şu özellikleri gösterirler;

- Okulu sıkıcı bir hapisane gibi görürler.
- Okul sorumluluklarını kendileri için fazla bulurlar.
- Kendi görüş ve düşüncelerini değersiz bulurlar.
- Okulun ve ailenin beklentilerini gerçekleştirebilmek için kurallara uymazlar.
- Okulda aldıkları eğitimin gelecek yaşantısına katkı sağlayacağını düşünmezler.
- Okulda kendilerini yalnız, kurallardan ve standartlardan kopuk hissederler.

Yabancılaşma üzerine yapılan araştırmalar incelendiğinde, genel olarak Seeman'nın (1959) yabancılaşma olgusunu kuramsal olarak beş boyutta ele alan yaklaşımının temel alındığı görülmektedir. Seeman tarafından belirlenen bu beş boyut sırasıyla güçsüzlük, anlamsızlık, kuralsızlık, sosyal uzaklaşma (izolasyon) ve kendine yabancılaşmadır. *Güçsüzlük*, bireyin ortaya koyduğu ürünler ve bu süreçte kullandığı araçların sonuçları üzerindeki denetiminin yokluğunu ifade etmektedir (Seeman, 1959). Güçsüzlük, yabancılaşmanın önemli bir boyutunu oluşturur. Güçsüzlük, temelde bireyin yaşamının başka güçler tarafından manipüle edildiği ve bireyin kendisinin olayları yönlendirmede etkili olamayacağına inanması veya böyle bir duygu durumu içinde olması anlamına gelmektedir (Erjem, 2005). Brown, Higgins ve Paulsen (2003)'e göre, öğrenciler okuldaki geleceklerini etkilemek için yapabilecekleri çok az şey olduğuna inandıkları zaman süreçten uzaklaşırlar ve böylece güçsüzlük duygusu meydana gelir. *Anlamsızlık*, Seeman (1959) anlamsızlığı bireyin neye, hangi genel doğrulara inanacağını ve bağlanacağını bilememesi hali olarak tanımlanmaktadır. Öğrenciler bazen okuldaki etkinliklere niçin katılmaları gerektiğine ilişkin bir kuşkuyla kapılabilirler. Bu tür öğrenciler, okuldaki etkinliklerde öğrendiklerinin

gelecek yaşamlarına bir katkısı olacağı konusunda sınırlı bir ilişki algılamaktadırlar (Brown ve diğ., 2003). *Kuralsızlık*, okul başarısı için belirlenen kurallara uymama, okul içinde belirlenmiş davranış kalıplarını reddetme eğilimini ifade etmektedir. Okul açısından kuralsızlık, öğrencilerin, okul yönetici ve öğretmenlerinin kendilerine ilişkin koymuş oldukları karar ve kuralları reddetmeleri anlamına gelmektedir (Mau, 1992). Holian (1971) üniversite öğrencilerindeki kuralsızlığın, kopya çekme, samimiyetsizlik ve ilgisizlik, üniversite kurallarını önemsiz görme davranışları olarak ortaya çıktığını belirtmektedir. *Sosyal uzaklaşma*, bireyin genel anlamda bulunduğu fiziksel çevreden ya da diğer insanlarla ilişkide bulunmaktan kaçınmasını ya da bu ilişkiyi en aza indirmesi olarak tanımlanabilir. Bu geri çekilmenin ya da uzaklaşmanın kaynakları bireyin içinde bulunduğu psikolojik durumdan ya da çevresinden kaynaklanabilir (Elma, 2003). Mau (1992)'ya göre okulda sosyal uzaklık yaşayan öğrenciler okulu karmaşık ve hoşgörüsüz, hayal kırıklığına uğradıkları bir yer olarak değerlendirmektedirler. Bu öğrenciler evde kalmayı ya da arkadaşlarıyla dışarıda olmayı tercih etmektedirler. Bu nedenle okula gelmekte isteksiz oldukları için, devamsızlık yapmaktadırlar. Hatta okuldan ayrılmaktadırlar. *Kendine yabancılaşma*, kendine yabancılaşması, gerçekleştirdiği eylemlerini, davranışlarını kendinin değilmiş gibi görmesi ve yaptığı eylemlerin denetim altına girmesi durumudur (Soysal, 1997).

Eğitim kurumlarında yabancılaşma ile ilgili yurtiçi ve yurtdışında yapılmış pek çok araştırma vardır. Okulun bürokratik yapısı (Anderson, 1973), sosyal farkındalık (Holian, 1971), eğitim süreçleri ve fakülteye olan tutum (Carrington ve Conley, 1977), cinsiyet, etnik köken ve okul türü (Brown, Higgins, Pierce, Hong ve Thoma, 2003), Öğrenme zorluğu (Shosho, Katims ve Wilks, 1997), yalnızlık düzeyi (Duru, 1995), Öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum (Erimez, 2012; Çağlar, 2013) gibi değişkenlerin yabancılaşma ile olan ilişkisi inceleyen araştırmaların yanında çeşitli kademelerde öğrenim gören öğrencilerin yabancılaşma düzeylerini ortaya koymaya çalışan araştırmaların da yapıldığı görülmüyor (Çelik, 2005; Yapıcı, 2004; Yiğit, 2010; Türk, 2010; Ataş ve Ayık, 2013; Şimşek ve Katıtaş, 2014).

Eğitimde yabancılaşmanın oluşma nedenlerini incelerken irdelenmesi gereken en önemli etmenlerden bir tanesi hiç şüphesiz okullarda öğrencilere sunulan yaşamın niteliğidir. Okul yaşamının niteliği 'öğrencilerin okul yaşamına katılımı ve okul çevresi ile meşguliyetleri sürecinde ortaya çıkan bir iyi oluş halidir' (Karatzias, Power ve Swanson 2001). Okul yaşam kalitesi, öğrencilerin okulda kendilerine sunulan eğitim yaşantılarından ne kadar memnun oldukları; kendilerine sunulan yaşantıların onların ilgi, amaç, ihtiyaç ve beklentilerini karşılama düzeyi; öğretim sürecinde kullanılan öğretim yöntem ve tekniklerinin yeterliği; etkileşimde buldukları paydaşlar olan öğretmenler, okul idaresi ve arkadaşları ile yaşadıkları etkileşimin niteliği; öğrencilerin okul yönetimine katılım düzeyleri; gelecek yaşamlarına değer katacak nitelikli öğrenme yaşantılarının miktarı; sosyal, duygusal, psikolojik ihtiyaçlarının ne kadarının okulda karşılandığı vb. ile açıklamak mümkündür (İlğan, Oğuz ve Yapar, 2013). Okul yaşamının niteliği öğrencilerin okula bağlanmasını, okul güvenliğini ve öğrenmeyi destekleyen bir okul iklimini ifade etmektedir (Austin, Hanson, Bono ve Cheng, 2007). Okuldaki yüksek düzeydeki yaşam kalitesi, okulu bırakma oranını azaltacağı gibi, olumlu deneyimler yaşatılarak çocuğun öğrenme performansının ve toplumsallaşma sürecinin geliştirilmesinde de büyük önem taşımaktadır (Sarı, 2007).

Öğrencilerin kendi yaşamları üzerinde denetimlerinin olmaması, özerkliklerinin olmaması, okul başarısına ilişkin bir gurur duygusunun eksikliği, okulda öğrenilenler ile okul dışında yaşananlar arasında bir ilişkinin kurulamaması, öğretmenlerin anlayışlı olmaması, veli duyarlılığının eksikliği ve otoriter okul kuralları, okulda yabancılaşmayı ortaya çıkaran ve artıran önemli etmenlerdir (Kunkel, Thampson, ve Mcelhinney, 1973).

Literatürde okul yaşam niteliği ilgili çeşitli kademelerde pek çok araştırmanın yapıldığı görülmektedir (Sarı, Ötünç ve Erceylan, 2007; Sarı ve Cenkseven, 2010; Özdemir, 2012; İlğan, Oğuz ve Yapar, 2013; Elitok Kesici ve Türkoğlu, 2012; Çokluk-Bökeoğlu ve Yılmaz, 2006, Özdemir, Kılınç, Öğdem ve Er, 2013).

Eğitim kurumlarının kendi esas görevlerini yapabilmeleri için öğrencilerin okulla bütünleşmeleri kendilerini eğitim kurumunun bir parçası olarak görmeleri gerekmektedir. Okulla bütünleşmeleri ise okulun bir kurum olarak öğrencilerin ihtiyacını karşılaması, okulda görev yapan öğretim elemanlarının sahip olduğu olumlu nitelikler ve bu niteliklerin dışı olumlu yansımaları ve öğrencilerin okul arkadaşlarıyla olumlu bir bağlılık geliştirmesi sosyal ihtiyaçlarını karşılaması gerekmektedir. Eğitim kurumlarının istenen nitelikte olması öğrencilerin okula yabancılaşmasını engelleyeceği düşünülmektedir. Bu araştırma ile okulun sahip olması gereken bu niteliklerin öğrencilerin yabancılaşmaları üzerindeki etkisi nedir? sorusuna verilecek yanıtlar

doğrultusunda öğrencilerin eğitim gördükleri kuruma yabancılaşmalarını engellemeye dönük yapılması gerekenler daha net bir şekilde ortaya çıkacaktır.

Bu araştırmanın amacı öğretmen adaylarının eğitim gördükleri fakülteye yabancılaşmalarına fakülte yaşam niteliğinin etkisini tespit etmektir. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

- Öğretmen adaylarının eğitim gördükleri fakülteye yabancılaşmaları ne düzeydedir?
- Öğretmen adaylarının fakülte yaşamının niteliğine ilişkin görüşleri nelerdir?
- Öğretmen adaylarının eğitim gördükleri fakülteye yabancılaşmalarına fakülte yaşam niteliğinin etkisi ne düzeydedir?

YÖNTEM

Bu araştırma, Öğretmen Adaylarının Eğitim Gördükleri Fakülteye Yabancılaşmalarına Fakülte Yaşam Niteliğinin Etkisini saptamaya dönük betimsel bir araştırmadır. Araştırma “genel tarama modeline” göre düzenlenmiştir. Genel tarama modellerinden ise ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, geçmişte ya da halen var olan durumları var olduğu şekilde betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. İlişkisel tarama modelleri ise iki ve daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir (Karasar, 2000; Sönmez ve Alacapınar, 2011; Cohen, Manion ve Morrison, 2007).

Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini 2013-2014 eğitim-öğretim yılında İnönü üniversitesi eğitim fakültesinde çeşitli bölümlerde öğrenim gören 3.sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Öğrencilerin tamamına ulaşmak mümkün olduğundan örneklem alma yoluna gidilmemiştir. Ancak araştırma sonuçlarının güvenilirliği açısından araştırmaya katılımda gönüllülük esas alınmıştır.

Tablo 1: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Cinsiyet ve Bölüm Değişkenine Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları

Faktör	Değişken	f	%
Cinsiyet	Erkek	157	38,2
	Kadın	254	61,8
Bölüm (Programlar)	BÖTE	30	7,3
	Resim öğretmenliği	47	11,4
	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	27	6,6
	Sınıf Öğretmenliği	27	6,6
	Türkçe öğretmenliği	38	9,2
	PDR	37	9,0
	Okulöncesi Öğretmenliği	39	9,5
	İlköğretim Matematik Öğretmenliği	40	9,7
	özel eğitim	31	7,5
	Müzik	27	6,6
	İngilizce	31	7,5
	Fen	37	9,0
	Toplam		411

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada öğrencilerin eğitim gördükleri fakültelerine yabancılaşmalarını ölçmek amacıyla Öğrenci Yabancılaşma Ölçeği (Sanberk, 2003), öğrencilerin fakülte yaşamının niteliği belirlemek amacıyla kullanılan “Fakülte Yaşamının Niteliği Ölçeği” (Çokluk-Bökeoğlu ve Yılmaz, 2006) ve araştırmacı tarafından oluşturulmuş kişisel bilgi formu kullanılmıştır.

Öğrenci yabancılaşma ölçeği: Sanberk (2003) tarafından ortaöğretim öğrencilerine yönelik olarak geliştirilmiştir. Ölçeğin üniversite öğrencilerine uyarlanması Erimez (2012) tarafından yapılmıştır. Erimez ölçek maddelerinden 12.maddeyi üniversite öğrencilerine uygun olmadığı için çıkarmıştır. Daha sonra açıklayıcı faktör

analizi yapmış. AFA sonucunda 7.madde de ölçekten çıkartılmış. Sonuç olarak ÖYÖ'nün 15 madde ve Güçsüzlük (1,5,9,12), Anlamsızlık (2,6,10,13,16), Kuralsızlık (3,11,14,15) ve Sosyal Uzaklık (4,8) olarak adlandırılan 4 faktörden oluştuğu belirlenmiştir. Ölçeğin güvenilirliğini belirlemeye yönelik yapılan analiz sonucunda ise Cronbach Alfa değeri, anlamsızlık faktörü için .82; Kuralsızlık faktörü için .64; sosyal uzaklık faktörü için .72 ve güçsüzlük faktörü için .60 olarak hesaplanmıştır. Bu araştırma için Cronbach Alfa değerleri anlamsızlık faktörü için .80; Kuralsızlık faktörü için .65; sosyal uzaklık faktörü için .74 ve güçsüzlük faktörü için .62 olarak hesaplanmıştır.

Fakülte yaşamının niteliği ölçeği: Epstein ve McPartland (1976) tarafından geliştirilen ve Çokluk- Bökeoğlu ve Yılmaz (2006) tarafından Türkçeye uyarlaması yapılan ölçek, üç alt boyutta toplam 37 maddeden oluşmaktadır. *Sınıf Ortamı ve Öğrenci İlişkilerinden Memnuniyet (7 madde)*, *“Öğretim Elemanlarından Memnuniyet (15 madde)”* ve *“Fakülteden Memnuniyet (15 madde)”* olmak üzere üç alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçek “katılıyorum”, “kararsızım” ve “katılmıyorum” olmak üzere üçlü dereceleme şeklindedir. Ölçekteki bazı maddeler ters puanlanmaktadır. Ölçekten alınan yüksek puan fakülte yaşamının niteliği ile ilgili ifadelerle ilişkin olumlu görüşü, düşük puan ise olumsuz görüşü göstermektedir. Ölçeğin güvenilirliğini belirlemeye yönelik yapılan analiz sonucunda ise Cronbach Alfa değeri Sınıf Ortamı ve Öğrenci İlişkilerinden Memnuniyet boyutu için 0,67; Öğretim Elemanlarından Memnuniyet boyutu için 0,83; Fakülteden Memnuniyet alt boyutu için 0,75 bulunmuştur. Bu araştırma için Cronbach Alfa değerleri Sınıf Ortamı ve Öğrenci İlişkilerinden Memnuniyet boyutu için 0,65; Öğretim Elemanlarından Memnuniyet boyutu için 0,80; Fakülteden Memnuniyet alt boyutu için 0,71 bulunmuştur.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde; yüzde, frekans, aritmetik ortalama, standart sapma gibi istatistiksel yöntemler kullanılmıştır. Son olarak öğretmen adaylarının eğitim gördükleri fakülteye yabancılaşmalarına fakülte yaşamının niteliğinin etkisini belirlemek amacıyla, çoklu regresyon ve adım adım regresyon analizi yöntemleri kullanılmıştır. Toplanan verilerin bilgisayar ortamına aktarılmasında ve verilerinin analizinde “SPSS for Windows 17.0” paket programından faydalanılmıştır.

BULGULAR

1.Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Bu çalışmada yanıt aranan sorulardan birincisi “Öğretmen adaylarının eğitim gördükleri fakülteye yabancılaşmaları ne düzeydedir?” idi. Soruya cevap bulmak amacıyla elde edilen veriler üzerinde yapılan analizler sonucunda aşağıdaki tablo 2 'de yer alan veriler elde edilmiştir.

Tablo 2: Öğretmen Adaylarının Fakülteye Yabancılaşma Genel ve Alt Ölçeklerinden Aldıkları Puanların Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

	N	\bar{x}	Ss
Anlamsızlık	411	3,30	,82
Kuralsızlık	411	2,32	,80
Sosyal uzaklık	411	3,15	1,0
Güçsüzlük	411	2,91	,80
Yabancılaşma toplam	411	2,92	,40

Tablo 2'ye göre öğretmen adaylarının eğitim gördükleri fakülteye yabancılaşma düzeyi puan ortalaması $\bar{x} = 2,92$ 'dir. Bu değer puanlama cetvelinde "Bazen" düzeyine karşılık gelmektedir. Buradan öğretmen adaylarının eğitim gördükleri fakülteye orta düzeyde yabancılaşmış oldukları söylenebilir. Yabancılaşma ölçeği alt boyutlarına baktığımızda öğretmen adaylarının anlamsızlık alt boyutu ($\bar{x} = 3,30$) puan ortalamasının en yüksek, kuralsızlık alt boyutu ($\bar{x} = 2,31$) puan ortalamasının en düşük değere sahip olduğu görülmektedir. Öğretmen adayları genel yabancılaşma ile anlamsızlık, sosyal uzaklık, güçsüzlük alt boyutlarında orta düzeyde yabancılaşma yaşarken kuralsızlık alt boyutunda nadiren düzeyinde yabancılaşma yaşamaktadır.

2.Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Bu araştırmada yanıt aranan sorulardan birincisi “Öğretmen adaylarının fakülte yaşamının niteliğine ilişkin görüşleri nelerdir?” idi. Soruya cevap bulmak amacıyla elde edilen veriler üzerinde yapılan analizler sonucunda aşağıdaki tablo 3 ‘de yer alan veriler elde edilmiştir.

Tablo 3: Öğretmen Adaylarının Fakülte Yaşamının Niteliği Genel ve Alt Ölçeklerinden Aldıkları Puanların Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

	N	\bar{x}	Ss
Fakülte memnuniyeti	411	1,94	,29
Öğretim elemanlarından memnuniyet	411	2,06	,34
Sınıf ortamı ve öğrenci ilişkilerinden memnuniyet	411	2,03	,38
Fakülte Yaşam Niteliği Toplam	411	2,00	,27

Tablo 3’ göre öğretmen adaylarının fakülte yaşamının niteliği ile ilgili memnuniyet düzeylerinin puan ortalamasının $\bar{x}=2,0$ olduğu görülmektedir. Buradan öğretmen adaylarının fakülte yaşamının niteliğine ilişkin memnuniyetlerinin orta düzeyde olduğu söylenebilir. Alt boyutlara ilişkin puanların aritmetik ortalamasına baktığımızda öğretim elemanlarından memnuniyet ($\bar{x}=2,06$) en yüksek değere sahipken fakülte memnuniyetinin ($\bar{x}=1,94$) aritmetik ortalamasının en düşük düzeyde kaldığı görülmektedir.

3.Alt alt probleme ilişkin sonuçlar

Bu araştırmada yanıt aranan sorulardan birincisi “Öğretmen adaylarının eğitim gördükleri fakülteye yabancılaşmalarına fakülte yaşam niteliğinin etkisi ne düzeydedir?” idi. Soruya cevap bulmak amacıyla elde edilen veriler üzerinde yapılan analizler sonucunda aşağıdaki tablo 4 ‘de yer alan veriler elde edilmiştir.

Tablo 4: Fakülte Yaşamının Niteliği ile Fakülte Yabancılaşmasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	B	Standart		t	p
		Hata	β		
Sabit	4,811	,185		25,993	,000
Fakülteden Memnuniyet	-,304	,098	-,158	-3,088	,002
Öğretim Elemanlarından Memnuniyet	-,502	,089	-,297	-5,637	,000
Sınıf Ortamı ve Öğrenci İlişkilerinden Memnuniyet	-,230	,078	-,155	-2,962	,003

R=,50; R²=,25; F₍₃₋₄₀₇₎= 45,80; p<0,01

Tablo 4’te öğretmen adaylarının fakülte yaşamı memnuniyet düzeylerinin fakülte yabancılaşma düzeylerini yordamaya dönük regresyon analizi sonuçları görülmektedir. Fakülteden memnuniyet ($\beta=-0,158$; p<0,01), öğretim elemanlarında memnuniyet ($\beta=-0,297$; p<0,01), sınıf ortamı ve öğrenci ilişkilerinden memnuniyet ($\beta=-0,155$; p<0,01) alt boyutlarının fakülte yabancılaşma düzeyini anlamlı biçimde yordadığı ($F_{(3-407)}= 45,80$; p<0,01) ve toplam varyansın %25’ini açıkladığı görülmektedir.

Tablo 5: Fakülte Yaşamının Niteliği ile Fakülte Yabancılaşmasına İlişkin Adım Adım Regresyon Analizi Sonuçları

	B	Std. Hata	β	t	p
Sabit	4,295	,156		27,569	,000
Öğretim Elemanlarından Memnuniyet	-,765	,074	-,453	-10,269	,000
R=,45; R ² =,20; F ₍₁₋₄₀₉₎ =105,45; p<,01					
Sabit	4,712	,184		25,639	,000
Öğretim Elemanlarından Memnuniyet	-,601	,083	-,356	-7,215	,000
Fakülteden Memnuniyet	-,389	,095	-,202	-4,091	,000
R=,48; R ² =,23; F ₍₂₋₄₀₈₎ =63,12; p<,01					
Sabit	4,811	,185		25,993	,000
Öğretim Elemanlarından Memnuniyet	-,502	,089	-,297	-5,637	,000
Fakülteden Memnuniyet	-,304	,098	-,158	-3,088	,002
Sınıf Ortamı ve Öğrenci İlişkilerinden Memnuniyet	-,230	,078	-,155	-2,962	,003
R=,50; R ² =,25; F ₍₃₋₄₀₇₎ =45,80; p<,01					

Fakülte yaşamı niteliğinin boyutlarını oluşturan fakülteden memnuniyet, öğretim elemanlarından memnuniyet, sınıf ortamı ve öğrenci ilişkilerinden memnuniyet değişkenlerinin fakülte yabancılaşmasını açıklama gücünü ortaya koymak amacıyla adım adım çoklu regresyon analizi yapılmıştır. Analiz sonucunda 3 farklı regresyon modeli elde edilmiştir. Tablo 5 incelendiğinde öğretim elemanlarından memnuniyet değişkeninin fakülte yabancılaşmasının % 20'sini açıkladığı görülmektedir. Öğretim elemanlarından memnuniyet ile fakülten memnuniyet değişkenlerinin birlikte fakülte yabancılaşmasını açıklama oranı ise %23'tür. Buradan fakülteden memnuniyet değişkeninin fakülte yabancılaşmasını açıklama oranının %3 olduğu çıkarılabilir. Son modelde öğretim elemanlarından memnuniyet, fakülten memnuniyet, sınıf ortamı ve öğrenci ilişkilerinden memnuniyet değişkenlerinin tamamının fakülte yabancılaşmasını açıklama oranının %25 olduğu görülmektedir. Buradan sınıf ortamı ve öğrenci ilişkilerinden memnuniyet değişkeninin fakülte yabancılaşmasını açıklama oranının %2 olduğu söylenebilir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu araştırma öğretmen adaylarının eğitim gördükleri fakülteye yabancılaşmalarına fakülte yaşam niteliğinin etkisini ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Bu amaçla öncelikle öğretmen adaylarının fakülte yabancılaşma ve fakülte yaşam niteliğinden memnuniyet düzeylerine ilişkin algıları belirlenmiş. Daha sonra iki değişken arasındaki etki düzeyini belirlemek amacıyla regresyon analizi yapılmıştır.

Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri fakülteye orta düzeyde yabancılaştıkları tespit edilmiştir. Öğretmen adayları en yüksek anlamsızlık alt boyutunda yabancılaşma yaşarken en düşük kuralsızlık alt boyutunda yabancılaşma yaşamaktadır. Çeşitli kademelerde öğrenim gören öğrenciler üzerinde yapılan araştırmalara baktığımızda: Çağlar'ın(2013) eğitim fakültesi öğrencileri üzerinde yapmış olduğu araştırmada da öğretmen adaylarının orta düzeyde yabancılaşma yaşadıkları; Bayhan'ın(1995) üniversite öğrencileri üzerinde yapmış olduğu araştırmada öğrencilerin orta düzeyde yabancılaşma yaşadıkları; Ataş'ın (2011) üniversite öğrencileri üzerinde yapmış olduğu araştırmada öğrencilerin orta düzeyde yabancılaşma yaşadıkları; Ataş ve Ayık'ın (2013) öğretmen adayları ile yapmış olduğu araştırmada öğrencilerin düşük düzeyde yabancılaşma yaşadıkları; Çiftçi'nin(2009) ilköğretim öğrencileri üzerinde yapmış olduğu araştırmada öğrencilerin orta düzeyde yabancılaşma yaşadıkları; Şimşek ve Katıtaş'ın (2014) ilköğretim 2.kademe öğrencileri üzerinde yaptıkları araştırmada öğrencilerin düşük düzeyde yabancılaşma yaşadıkları; Coşkun ve Altay'ın (2009) lise öğrencileri üzerinde yaptığı araştırmada öğrencilerin orta düzeye yakın yabancılaşma yaşadıkları rapor edilmiştir. Yukarıda verilen araştırma sonuçlarını göz önünde bulundurursak çeşitli eğitim kademelerinde öğrencilerin çoğunlukla orta düzeyde yabancılaşma yaşamakta olduğu söylenebilir. Alt boyutlara ilişkin değerlere baktığımızda öğrenciler özellikle anlamsızlık boyutunda yabancılaşma yaşamaktadır. Bu bulgudan

okulla gerçek yaşam arasında yeteri düzeyde ilişkilendirmenin yapılmadığı sonucu çıkarılabilir. Yani öğrenciler kendilerine öğretilen birçok şeyin yaşamlarında hiçbir işlerine yaramayacağını düşündüğü için bu boyuta ilişkin sorulara yüksek puan vermiş olabilir. Öğretmen adayları kuralsızlık boyutunda ise en düşük düzeyde yabancılaşma yaşamaktadır. Bu bulgudan yola çıkarak öğretmen adaylarının fakültede uyulması gereken kural ve ilkeleri gerekli gördükleri söylenebilir. Sidorkin (2004) eğitimde yabancılaşmanın, modern eğitim formu olan okul eğitiminde yaşandığını vurgulayarak okullardaki bürokratik yapının, yoğun ve değişken müfredatın, hızla değişen teknolojik materyalin, kalabalık sınıfların, işlevsiz ve yaşantı dışı bilgi yüklerinin, öğrencilerin ve öğretmenlerin eğitsel karar süreçlerinin dışında tutulmasının, okulda yabancılaşmanın temel nedenleri olduğunu belirtmektedir (Sidorkin,2004; Erjem, 2005). Rodney ve Mandzuk (1994) ise öğretmen adaylarının fakültelerinde, yetersiz sınıf ortamı ve kalitesiz ders içerikleri, verilen ödevlerin meslekleriyle alakasız olduğu düşüncesi ve öğretim elemanlarından aldıkları eğitimi kalitesiz görme nedenlerinden dolayı anlamsızlık yaşadıklarını belirtmektedir.

Öğretmen adaylarının fakülte yaşamının niteliğine ilişkin memnuniyet düzeylerinin orta düzeyde olduğu bulunmuştur. Öğretmen adayları öğretim elemanlarından memnuniyet alt boyutunda en yüksek puana sahipken fakülte memnuniyeti alt boyutunda en düşük puana sahiptir. Konuyla ilgili yapılan araştırma sonuçlarına baktığımızda; Özdemir ve diğ.(2013) eğitim fakültesinde öğrenim gören öğrenciler üzerinde yaptığı araştırmada öğrencilerin fakülte yaşamından niteliğine ilişkin algılarının orta düzeyde olduğu; Özdemir'in(2012) üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı araştırmada öğrencilerin eğitim gördükleri fakülteden orta düzeyde memnun oldukları; Doğanay ve Sarı'nın (2006) üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı araştırma öğrencilerin üniversite yaşamının niteliğini orta ve alt düzeyde algıladıkları; Kesici -Elitok ve Türkoğlu'nun (2012) orta öğretimde öğrenim gören öğrenciler üzerinde yaptığı araştırma elde ettiği sonuca göre öğrencilerin okul yaşam kalitesini ortanın üzerinde algıladıkları; Bilgiç ve Sarı'nın (2010) ilköğretim öğrencileri üzerinde gerçekleştirdikleri çalışmalarında, öğrencilerin okul yaşamının niteliği algılarının *orta düzeyde* gerçekleştiği; Kalaycı ve Özdemir'in(2013) lise öğrencileri üzerinde yaptıkları araştırmada öğrencilerin okul yaşamı niteliğine ilişkin görüşlerinin orta düzeyde olduğu; Sarı, Ötünç ve Erceylan'ın (2007) lise öğrencileri üzerinde yaptığı araştırmada öğrencilerin okul yaşamının niteliğine ilişkin görüşlerinin orta düzeyde olduğu rapor edilmiştir. Konuyla ilgili araştırma sonuçları doğrultusunda çeşitli eğitim kademelerinde öğrenim gören öğrencilerin okul yaşam niteliğine ilişkin görüşlerinin çoğunlukla orta düzeyde olduğu söylenebilir. Bu durum öğrencilerin eğitim gördükleri okul veya fakülteden yeteri kadar memnun olmadıkları şeklinde yorumlanabilir. Fakültelerin öğrencilerin beklenti ve isteklerini karşılayacak donanımına sahip olmaması, öğretim elemanları ile öğrenciler arasında tatmin edici düzeyde etkileşimin olmaması, derslerin daha çok eğitmen merkezli olması, ders içeriğinin toplumsal yaşamda yansımalarının olmaması, fakültede öğretim elemanı ile öğrenciyi bir araya getirecek, birbirini tanımasını sağlayacak karşılıklı olarak beklenti ve ihtiyaçlarını tanımlarına olanak verecek, daha katılımcı bir eğitim ortamı oluşturacak bir fakülte kültürünün olmaması öğrencilerin fakülte yaşamının niteliğine ilişkin memnuniyet düzeyleri azaltmış olabilir. Araştırmalar okul yaşam niteliği algısının düşük öğrencilerin, okula devamsızlık, okul terkleri ya da okul içerisinde çeşitli türde olumsuz içerikli davranışlar sergilediklerini ortaya koymaktadır (Ainley, 1991). Öğrencilerin okul yaşantılarına ilişkin olumlu deneyimlerinin akademik başarılarını artırmada önemli bir faktör olduğu görülmektedir (Karatzias, Power & Swanson, 2001).

Son olarak fakülte yaşam niteliğinin fakülte yabancılaşmasının önemli bir yordayıcısı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Fakülte yaşamının niteliği değişkeninin fakülte yabancılaşmasının %25'ini açıkladığı regresyon analiziyle ortaya konmuştur. Fakülte yaşam niteliğinin alt boyutlarının ayrı ayrı fakülte yabancılaşması üzerindeki etkisini belirlemek amacıyla adım adım çoklu regresyon analizi yöntemi kullanılmıştır. Adım adım çoklu regresyon analizi sonucunda öğretim elemanlarından memnuniyet değişkeninin fakülte yabancılaşmasını %20 sini , fakülte memnuniyeti değişkeninin fakülte yabancılaşmasının %3 ünü, sınıf ortamı ve öğrenci ilişkilerinden memnuniyet değişkeninin fakülte yabancılaşmasının %2 sini açıkladığı tespit edilmiştir.

ÖNERİLER

Fakültelerin öğrencilerin beklenti ve ihtiyaçlarını karşılayacak yeterli donanımına sahip olması, öğrencilerin kendilerinin rahat ve güvende hissedeceği, öğretim elemanı-öğrenci etkileşimi ve öğrencilerin kendi arasındaki etkileşimi arttıran, öğrencilerin bir takım eğitim ve yönetimle ilgili konularda söz sahibi olduğu bir kurum kültürünün oluşturulması, öğretim sürecinde öğrencilerin aktif, içeriğin hayata dönük olması öğrencilerin hem

fakülte yaşamından memnuniyet düzeylerini arttırabileceği gibi fakülteye yabancılaşmalarını da azaltabilir. Özellikle öğretim elemanlarından memnuniyet düzeyinin yabancılaşma düzeyinin en önemli yordayıcısı olduğu düşünüldüğünde öğretim elemanlarının öğrenciyle olan etkileşimlerini arttırmaları, öğrencilere yönelik davranış, tutum ve değerlerini olumlu yönde değiştirmesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

Ainley, J. (1991). High school factors that influence students to remain in school. *Journal of Educational Research*, 85, 69-80.

Anderson, B. D. (1973). School bureaucratization and alienation from high school. *Sociology of Education*, 46, 3, 315-334.

Ataş, Ö. (2011). *Üniversite öğrencilerinde yabancılaşma duygusu ve nedenleri*. Yayınlanmamış Seminer Çalışması, Harran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Şanlıurfa.

Ataş, Ö. ve Ayık, A.(2013). Öğretmen Adaylarında Okula Yabancılaşma. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(8), 103-122.

Austin, G., Hanson, T., Bono, G., & Cheng, Z. (2007). The achievement gap, school well being and learning support. Erişim: 21.5.2014, <http://www.closingtheachievementgap.org/cs/ctag/view/resource>.

Bademci, V.(2001). *Türkiye'deki Okullar Ne İşe Yarar? Türkiye'nin Anomi, Yabancılaşma, Ekonomik Büyüme, Demokratikleşme Sorunlarına Çözüm Önerisi: TKY Temelli Bir Eğitimde Yeniden Yapılanma Stratejisi*. Ankara: Alp Yayınevi.

Bayhan, V. (1995). *Üniversite Gençliğinde Anomi ve Yabancılaşma*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.

Bilgiç, S., & Sarı, M. (2010). İlköğretim öğrencilerinin okul yaşam kalitesi ve empatik sınıf atmosferi algıları. *Eğitim ve Uygulama*, 9(17), 1-19.

Brown, M. R., Higgins, K., Pierce, T., Hong, E., & Thoma, C. (2003). Secondary students' perceptions of school life with regard to alienation: The effects of disability, gender and race. *Learning Disability Quarterly*, 26, 227-238.

Carrington, P. L., ve J. J. Conley. (1977). The alienation of law students. *Michigan Law Review*, 75, 887-899.

Cohen, L., Manion, L. and Morrison, K. (2007). *Research methods in education*. (6th Ed.), Taylor & Francis e-Library.

Coşkun, Y. ve Altay, C.A.(2009). Lise Öğrencilerinde Yabancılaşma Ve Benlik Algısı İlişkisi. M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, Sayı: 29, p. 41-56

Çağlar, Ç.(2013). Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Yabancılaşma Düzeyleri İle Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları Arasındaki İlişki. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 13(3) , 1497-1513.

Çelik, F. (2005). *Orta öğretim öğrencilerinin okula yabancılaşma düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.

Çiftçi, G. (2009). *İlköğretim okullarının bürokratikleşme düzeyi ile öğrenci yabancılaşması arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.

Çokluk-Bökeoğlu, Ö ve Yılmaz, K. (2006). Fakülte Yaşamının Niteliği Ölçeği Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Gazi Üniversitesi Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4 (2), 201–210.

Çokluk-Bökeoğlu, Ö., & Yılmaz, K. (2007). Üniversite öğrencilerinin fakülte yaşamının niteliğine ilişkin görüşlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 40(2), 179-204.

Doğanay, A., & Sarı, M. (2006). Öğrencilerin üniversitedeki yaşam kalitesine ilişkin algılarının demokratik yaşam kültürü çerçevesinde değerlendirilmesi: Çukurova Üniversitesi örneği. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(2), 107-128.

Duru, E. (1995). *Üniversite öğrencilerinin yabancılaşma ve yalnızlık düzeyi ilişkileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Elma, C. (2003). *İlköğretim okulu öğretmenlerinin işe yabancılaşması*. Yayınlanmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Epstein, J. L., & Mcpartland, J. M. (1976). The concept and measurement of the quality of school life. *American Educational Research Journal*, 13(1), 15-30.

Erimez, C. (2012). *Eğitim Fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarında fakültelerine yabancılaşmalarının rolü*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Mersin Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin.

Erjem, Y. (2005). Eğitimde Yabancılaşma Olgusu ve Öğretmen: Lise Öğretmenleri Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(3).

Eryılmaz, A, Burgaz, B.(2011). Özel ve resmi lise öğretmenlerinin örgütsel yabancılaşma düzeyi. *Eğitim ve Bilim*. 36 (161), 271-286.

Finifter, A. W. (1972). *Alienation and the social system*. New York: John Wiley and Sons, Inc.

Holian, J. (1971). Alienation and social awareness among college students. *The Sociological Quarterly*, 13, 114-125.

Horney, K. (1950). *Neurosis and human growth*. New York: W. W. Norton and Company.

İlğan, A., Oğuz, E.ve Yapar, B.(2013). Okul yaşam kalitesine ilişkin algı ile akademik motivasyon düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(2).

Kalaycı, H.& Özdemir, M. (2013). Lise Öğrencilerinin Okul Yaşamının Niteliğine İlişkin Algılarının Okul Bağlılıkları Üzerine Etkisi. *G. Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(2), 293-315.

Karasar, N. (2000). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Karatzias, A., Power, K. G., & Swanson, V. (2001). Quality of school life. Development and preliminary standardisation of an instrument based on performance indicators in Scottish secondary schools. *School Effectiveness and School Improvement*, 12(3), 265-284.

Kesici Elitok, A.& Türkoğlu, A.(2012). Ortaöğretim Kurumlarının Okul Yaşam Kalitesi Düzeyi ve Ortaöğretim Öğretmenlerinin Sınıf İçi İletişimde Kullandıkları Örtük Davranışlar. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31, 149-162.

Kongar, E. (1979). *Toplumsal Değişme Kuramları Ve Türkiye Gerçeği*. Ankara: Bilgi Yayınları.

Kunkel, R. C., Thompson, J. C., & Mcelhinney, J. H. (1973, February). *School related alienation perceptions of secondary school students*. Paper presented at American Educational Research Association 57th Annual Meeting, New Orleans, Louisiana.

Mann, S.(2001). Alternative perspectives on the student experience: alienation and engagement. *Studies in Higer Education*, 26 (1), 7–19.

Marshall G. (1999), *Sosyoloji Sözlüğü*, Çeviren: Osman Akinhay, Derya Kömürcü, Bilim Sanat, Ankara.

Mau R. Y. (1992). The Validity And Devolution of Concept: *Student Alienation, Adolescence*, 27(107), 731-741.

Özdemir, M. (2012). Üniversite öğrencilerinin okul yaşamının niteliğine ilişkin algılarının cinsiyet ve fakülte değişkenlerine göre incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 18(2), 225-242.

Özdemir, S., Kılınç, A.Ç., Öğdem, Z. ve Er, E.(2013). Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Fakülte Yaşamının Niteliğine İlişkin Memnuniyet Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 3(3), 228-235.

Petrovic, G.(1972). "Alienation". The Encyclopedia of Philosophy. vol. 1-2. New York: Mac Millan and Free Press.

Rodney, C. A. & Mandzuk, D. (1994). The alienation of undergraduate education students: A case study of a Canadian University. *Journal of Education for Teaching*, 20, 179-84.

Sanberk, İ. (2003). *Öğrenci yabancılaşma ölçeği: bir geçerlik ve güvenirlik çalışması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.

Sarı, M. (2007). *Demokratik değerlerin kazanımı sürecinde örtük program: Düşük ve yüksek okul yaşam kalitesine sahip iki ilköğretim okulunda nitel bir çalışma*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.

Sarı, M., ve Cenkseven, F. (2008). İlköğretim öğrencilerinde okul yaşam kalitesi ve benlik kavramı. *Uluslararası İnsani Bilimler Dergisi*, 5(2), 1-16.

Sarı, M., Ötünç, E. ve Erceylan, H. (2007). Liselerde okul yaşam kalitesi: Adana İli Örneği. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 50, 297-320.

Seeman, M. (1959). On the meaning of alienation. *American Sociological Review*, 24, 783-79.

Seeman, Melvin. 1991. *Alienation and Anomie. Measures of Personality and Social Psychological Attitudes*. (Ed. John P. Robinson, Phillip R. Shaver, Lawrence S. Wrightsman). California: Academic Press: vol.1: 291-371.

Shoho, A. R., Katims, S. D. ve Wilks, D. (1997). Perceptions of alienation among students with learning disabilities in inclusive and resource settings. *High School Journal*, 81, 9-28.

Sidorkin, A. M. (2004). In the event of learning: alienation and participative thinking in education. *Educational Theory*, 54, 3, 251-262.

Soysal, A. (1997). *Örgütlerde Yabancılaşmaya İlişkin Teorik ve Uygulamalı Bir Çalışma*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler, Enstitüsü, Konya.

Sönmez, V. ve Alacapınar, F. (2011). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Şimşek, H. ve Katıtaş, S.(2014). İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinde Okula Yabancılaşmanın Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi (Şanlıurfa İli Örneği). *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 81-99.

Tezcan M. (1997). *Eğitimde Yabancılaşma*. Ankara: Verso Yayıncılık.

Türk, F. (2010). *Lise öğrencilerinin eğitimde yabancılaşma sorunu: Ankara ili Yenimahalle ilçesi iki genel lise örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Yapıcı, M. (2005). Eğitim ve yabancılaşma. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 1, 2-9.

Yılmaz, S. ve Sarpkaya, P. (2009). Eğitim örgütlerinde yabancılaşma ve yönetimi, *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6, 314-333.

Yiğit, S. (2010). *İlköğretim 5., 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin okula yabancılaşma düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak.